

WYROK Z DNIA 22 MARCA 2012 R.

IV KK 322/11

Artykuł 58 § 3 k.k. nie może być stosowany, gdy czyn zabroniony zagrożony jest karą pozbawienia wolności i alternatywnie karami nieizolacyjnymi.

Przewodniczący: sędzia SN D. Świecki.

*Sędziowie: SN J. Rychlicki, SA (del. do SN) J. Góral
(sprawozdawca).*

Prokurator Prokuratury Generalnej: B. Nowińska.

Sąd Najwyższy w sprawie Rafała K., skazanego z art. 209 § 1 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 22 marca 2012 r., kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 12 lipca 2011 r.,

uchylił zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Prokurator oskarżył Rafała K. o to, że w okresie od listopada 2009 r. do dnia 1 kwietnia 2011 r. w K. uporczywie uchylał się od ciążącego na nim

z mocy ustawy obowiązku opieki przez niełożenie na utrzymanie swojego syna Tomasza Z. i córkę Gabrielę Z., czym naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 12 lipca 2011 r. Sąd Rejonowy w K.:

I. uznał oskarżonego Rafała K. za winnego tego, że w okresie od dnia 26 czerwca 2010 r. do dnia 1 kwietnia 2011 r. w K. uporczywie uchylał się od ciążącego na nim z mocy ustawy obowiązku opieki, przez niełożenie na utrzymanie swojego syna Tomasza Z. i córkę Gabrielę Z., czym naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, co stanowi występki z art. 209 § 1 k.k. i za to z mocy art. 209 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 58 § 3 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 2 lat ograniczenia wolności, zobowiązując oskarżonego do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cel społeczny w wymiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym;

II. na mocy art. 36 § 2 k.k. zobowiązał oskarżonego do wykonywania ciążącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie swoich dzieci Tomasza Z. i Gabrielę Z.;

III. na zasadzie art. 627 k.p.k. oraz art. 2 ust. 1 pkt 4 w zw. z ust. 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.) zobowiązał oskarżonego do zwrotu na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za to postępowanie, na które składały się opłata w kwocie 300 zł i wydatki w kwocie 90 zł.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony i uprawomocnił się w dniu 10 lipca 2011 r.

Prokurator Generalny na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. zaskarżył wymieniony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze, na korzyść oskarżonego Rafała K.

Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 58 § 3 k.k., polegające na wymierzeniu oskarżonemu Rafałowi K. za popełnienie przestępstwa z art. 209 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 58 § 3 k.k., kary 2 lat ograniczenia wolności, podczas gdy przepis ten odnosi się tylko do sytuacji, gdy czyn zabroniony zagrożony jest wyłącznie karą pozbawienia wolności nie przekraczającą 5 lat, nie ma natomiast zastosowania do przypadków alternatywnego zagrożenia karą pozbawienia wolności i karami nieizolacyjnymi i wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna, gdyż znalazł potwierdzenie zarzut rażącego naruszenia przepisu prawa karnego materialnego, tj. art. 58 § 3 k.k., które to naruszenie wywarło istotny wpływ na treść wyroku.

Nie podlega dyskusji, że sądowy wymiar kary opiera się na zasadzie swobody sędziowskiej. Nie powinna budzić zatem sporu kwestia, że wymierzając karę według swego uznania Sąd podlega jasno określonym ograniczeniom przewidzianym każdorazowo przez ustawę, z równie precyzyjnie zdefiniowanymi odstępstwami od tej reguły. Do takich wyjątków należą sytuacje przewidziane w przepisie art. 58 § 3 k.k., zastosowanego jednak w rozpoznawanej sprawie z jego rażącą obrazą.

Konstatacja powyższa jawi się jako oczywista, gdy się nie traci z pola widzenia, że sprawca przestępstwa opisanego w art. 209 § 1 k.k. podlega karom alternatywnie tam wymienionym, a mianowicie: karze grzywny, ograniczenia wolności /do 12 miesięcy/ albo pozbawienia wolności do lat 2.

Jednocześnie art. 58 § 3 k.k. jako przepis szczególny w odniesieniu do /wyłącznie/ kary pozbawienia wolności, zezwala sądowi na odstępstwo od zasady orzekania tejże kary w rozmiarze przewidzianym Kodeksem karnym, dopuszczając wymierzenie w jej miejsce kary ograniczenia wolności w wysokości przekraczającej granice zakreślone w art. 34 § 1 k.k. Słusznie zatem podnosi Prokurator Generalny, gdy wskazuje na stanowisko głoszące, iż przepis ten nie może być stosowany w sytuacjach, kiedy czyn zabroniony zagrożony jest alternatywnie, tak jak niniejszym przypadku, karami nieizolacyjnymi (...). Ma wprawdzie rację Sąd Rejonowy w K., gdy zwraca uwagę, że w swoim uprzednim brzmieniu przepis art. 58 § 3 k.k. nie przewidywał możliwości orzeczenia kary ograniczenia wolności w rozmiarze ponad przewidziany w art. 34 § 1 k.k. a więc do 2 lat, przez co powoływanie go w podstawie wymiaru kary traciło sens. Sąd Najwyższy stwierdza, że sensu takiej konstrukcji nie przywraca również obecna treść przepisu, gdyż Sąd Rejonowy pomija, że zezwala on jedynie na orzeczenie kary ograniczenia wolności w rozmiarze do lat dwóch, zamiast kary pozbawienia wolności. Brak jest w nim upoważnienia do swobodnego kształtowania wysokości kary ograniczenia wolności w rozmiarze ponad ustawowym, tam gdzie jest ona przewidziana jako kara alternatywna. Treść przepisu nie nasuwa w tej kwestii jakichkolwiek wątpliwości interpretacyjnych.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.